

מסורת הש"ס

(א) וְגַלְיָה לֵה: וְשִׁינָן,
(ב) כְּמוֹת דָּף ז' (א) [שם
ע"ש:] (ד) [ש"ך] לְמַדּוּ
הַקּוֹסִם:

הגרות הב"ח

(א) גַּם' וְהַ לְבוֹרְכָמָ:
(ב) שֶׁם דַּמְהִינן וְכִי הַיִּמָּא
הַכִּי נַמְי מִיִּמְקַי רַבְנָן
מִלְתָּא: (א) שֶׁם מְנַשֶּׁה
עַמּוּ מְדִינָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
לְגַלְיָה וְזִמְבָּת אַחַת מִמֶּנָּה:
(ד) שֶׁם וְרַבְּהוּ וְיִוְדֵיטוּס:
(ה) רַב־שֶׁם דִּי' לְהַלֵּי לָא
תִּמְכָּא וְכִי מְאַחַר שְׁהַמְדִּיחּוּק
בְּוֹאֲבֵל: (ו) תִּמְכָּא דִּי' קַי
וְכִי שְׁלָא יוֹלֵד לָא לְחַפְרָה
לָל:

מוסף רש"י

במישלה שניא אילין כו'.
דלא מיחו כהנאה אלא
לוקח היינו פירות השנים
האלו בשנות הלל (ב) ו
(ג) שלש ארצות לחוקה. (ד)
שאלת על א"י משנות
הלוקח וזו לענין חוקה
כאלו הן ארצות נכרות ואם
היה צו החוקה אחר חוקה
שעל לו במחנה אלה חוקה
(ב) וזו לענין חוקה. (ג)
עד שיהא עמו
במדינה. או שניה בגלל
או שניה ביהודה ואפילו הן
בשתי עירות (ד) אפילו
יהודה וגליל גמי. הו
ליה למחוי הכי דתי ומדלא
מתי מתיבו חוקה (ה) אי
קסבר מחאה שלא בפניו
לא הויא מחאה. וכן
אם היה צביר אחת ומחאה
שלא בפניו שני שנים עמד
המתר. אפילו יהודה
ויהודה. בשתי עירות נמי
לא מהי חוקה. דלא היה
ליה למחוי שלא בפניו (ו).
לעולם כו' הויא מחאה.
דמתר כהנא אחת ליה דתי
דמתי בלאפניו מנלו לחמתי
וצה הכי לאו המחוי והוה
ליה לאחזיקי בשטריה (ז).
ומשתיבו. דקמתי יהודה
וגליל לך. בשנת חירום
שנו. דיכל לומר לא עבתי
לי מחאה שאמרת את שיהיה
(ח) וזאת שנה יהודה
וגליל דקמתי. אם כי חירום
נמי מעיר לעיר אפילו שני
עירות באותה מדינה נמי לא
(ט).

מוסף תוספות

א. (עד שייבש וכו')
אחרונים. עין רמב"ן.
ב. שלא לתת דבריהם
לשעוררים, אבל למי שהוא
עמו בעיר וכו' לאלתר
היה חוקה כראפרתן
בגמי (מא). רמב"ם.
ג. דפשיטא ליה דחוקה
שלא בפניו הויא חוקה
אפ"י יהודה וגליל גמי.
רענו וינה.

חוקת התבים פרק שלישי בבא בתרא

לח.

עין משפט גר מצוה

פא א מיי פכ"ד מהל
מירה כל ו סמנ עשין
פכ טושי"ט ח"מ סימן רעו
ספיק ט:
פב ב ג מיי פ"ב מהל
טוען וטען ה"י יח
סמנ עשין לה טושי"ט ח"מ
סימן קמח פ"ב כ:
פג ד מיי פ"א ה"י ה סמנ
שם טושי"ט ח"מ סימן
פד ה מיי שם ה"י ז וסמנ
שם טושי"ט ח"מ סי'
קמנ פ"ב א:

לעני רש"י

קרו"ג אוריית"ל. חרע.

רבינו גרשום

מתקוף לה רבא אמאי
קנה מקום האילן. לימא
ליה. מוכר ללוקח לבורכמא
דרישקא וזבנת לך. דומיא
הוא כעין שוכר אדם
להחריב ויקח של צבע
בורכמא דרישקא מעולה
שקורין אוריית"ל שלא מוכר
לו כי אם הצבע עצמה ולא
מקום הבורכמא הכי נמי
מצי למימר ליה כי יבש
האילן אנא הולק וזבנת לך
שקול אילנך ועקר וזיל.
אלא אמר רבא. משום הכי
קני ליה משיפוליה ועד
תהומא בבא הלוקח מחמת
טענה שטעין ואמר אילן
ומקומה מוכר לו והחוקתי
בר שני חוקה ולא מיהא
במקומה אדם. אי לבורכמא
דרישקא. כלומר האילן
לברו כל זמן שלא תייבש
מא הוה ליה למיבעד
מה מועיל לו מחמתו
והוא כששלמו שני חוקה
עריו לא יגייע זמן לקצור
הבורכמא ועדיין ברשותו
עומדת הקרקע שחתת
הבורכמא וכן נמי האילן
ומשום הכי לא מיהא ואמאי
כשטעין הלוקח טענת חוקה
אמאי הויא חוקה ומשני
ולא הויא חוקה הויא
דאי מיהא דא"ג דעדיין
היה לו לתפוש הקרקע
לאחר ג' אפילו הכי
איבעי ליה למוכר למחוי
בתוך ג' שנים דלא מוכר
לו כי אם האילן לברו
והיבא דלא מיהא איהו
דאפסיד אנפשיה: פ"ב
שלש ארצות לחוקה שצריך
שהיו המחויק והמעורר
במלכות אחת של הללו ג'.
אבל היה העורר ביהודה
והמחויק בגליל אינה חוקה
משום דאין שירות מצויה
לדילולו ולימרו ליה דהאי
אחויק בשרדו כד שייבא
וימחה: עד שיהא עמו
במדינה. באותו מלכות כמו
ביהודה ויהודה דשירות
מצויה ומצי' למימחי
ולמשלה ליה על ידיהו
דחני שירות ואי לא מיהא
הוי חוקה (א) אי לא
מיהא הויא דמחאה שלא
בפניו הויא מחאה: אפי'
דיהודה וגליל גמי (ב) הויא
חוקה ואמאי קתי מתני' עד
שיהא עמו במדינה:

(א) נראה דל"ל וחי לא מיהא
הוי חוקה האילן דמחאה וכו'.

מתקוף לה רבא. אמאי קנה קרקע דכנגד האילן מאחר דתנן לא קנה
קרקע כלל לא קנה. ודקשיא לכו דכיון דלהתקיים בקרקע זו קנאו נמלא
שקנה ייקת הקרקע גם ליטע אחר במקומו של זה אחר שייבש או
יקלף: לימא ליה. מוכר: כורכמא דרישקא וזבני לך. קרו"ג אוריית"ל
ורגילים למכרו בקרקע ומניחו עד

שגמור פריו ועוקרו. אף האילן
שמכרתי לך לפירותיו הקרקע לא
מכרתי לך אלא להניח אילנך בקרקע
שלי כל ימי שצריך לקרקע עד שייבש
היינו דומיא דכרכוס ומאחר שייבש לא
תהני לו הקרקע עוד: עקור כורכמא
דרישקא וזיל. כמו שעוקרים את
הכרכוס אחר שנמשל ואינו יכול
ליטע כרכוס אחר במקומו גם אתה
לא תטע אילן אחר במקומו: אלא
אמר רבא. האילן הצל הוא דקני לקרקע
שחתת האילן בכל מחמת הטענה
שטענת למוכר בפירוש מכרתי לו האילן
והקרקע שחתתי ליטע אחר במקומו
ובשטר ואכלתיה שני חוקה ולא נזכרתי
בשטרי יותר משלש שנים דהשתא
לא דמי לבורכמא דרישקא: א"ל מר
קשיא זבנת דכ חסדא לרז אשי.
מאחר שהקונה דקל יחיד נאמן
בטענה זו ויטע אחר במקומו אי
כורכמא דרישקא זבין ליה אם מכר
לו סתם דקל לפירותיו ולא פירש לו
קרקע דקיימא לן אין לו קרקע דאם
יצא או עקר לא יטע אחר במקומו:
מאי הוה ליה. למוכר למעבד שלא
יהא זה צל מחמת טענה ויטע אחר
מקומו דכל אדם יטעון אחר שלש
שנים שפירש לו קרקע מאחר שהוא
נאמן בטענתו: איבעי ליה למחוי.
בתוך כל שלש להודיע שלא מכר לו

קרקע אלא כי כורכמא דרישקא ושז
שטר היה לי ואבד דכיון דמיתה צו זה היה לו להזכר
בשטרו: דאי לא תימא הכי. דמחאה כי האי גוונא לא הויא
מחאה מאחר (א) שמודה צו שאוכל עכשיו מן הקרקע מן הדיון דלא הויא מחאה אלא צטוען פלניא גולנא הוה דללקמן [ע"ב]. דמתי'
אמרין בגמרת רצן ישראל [פ"ג ה"ג] א"ר אלעזר אפי' שתי אכסניות כגון שלומי ונצורו והירדן מפסיק ביניהם עומד ורואה אחד משתי צדדי
שלו אינה חוקה עד שיהא עמו באותה העיר ובאותה מדינה רב אמר עיקר חוקה הכנסת פירות דאפי' ראהו חורש וקוצר ומעמד דשן וזורה
וזכור ולא ראהו מכניס פירות אינה חוקה עד שיראהו מכניס פירות: מתני' שלש ארצות. בארץ ישראל: לחוקה. חלוקות זו מנו לענין
חוקת שלש שנים כדמפרש ואזיל: היה. צעל הקרקע ציהודה והחזיק בגליל שהיה הקרקע בגליל והחזיק צה אדם שלש שנים צלל מחאה אינה
חוקה כדמפרש טעמא בגמרא דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דמי שאין שירות מצויה מנו לזו ולא הויא מחאה צעל הקרקע מחאה שהרי
אין מי שיגיד לו למחויק שמיחה זה ויהר בשטרו דהא אין שירות מצויה הלכך כיון דלזינו יכול למחות אע"ג דלא מיהא לא הפסיד בשמיקמו
והיה לו לזה המחויק לזיור בשטרו שהרי יודע שאין צעל הקרקע יכול למחות: עד שיהא עמו במדינה. כגון שהיה ציהודה צעיר אחת והחזיק
ציהודה צעיר אחרת דכיון דשירות מצויה הוה ליה למחוי ומדלא מיהא הפסיד: א"ר יהודה לא אמרו שלש שנים כו'. לחלוק צל ומומר דאין
חלוקות לחוקה דהיה בגליל והחזיק ציהודה הויא חוקה ואפילו היה באספמיא שהוא רחוק מהלך שנה מארץ ישראל והחזיק בארץ ישראל הויא
חוקה שהרי לכן האריכו שני חוקה זמן מרובה של שלש שנים כדי שיעור שאם היה באספמיא ואם יחויק זה בקרקע שלו שנה ובתוך שנה
ראשונה ילא הקול ילכו בשנה שניה ויודיעוהו וצעל הקרקע ולשנה שלישית יבא וימחה ובגמרא [ג]. מפרש אי צעיר ר' יהודה מחאה בפניו או לא
ויותר ממהלך שנה אין דרך אדם להרחיק מצויה ולפי ההוה תקנו וטעמא דר' יהודה לא משום דתלת שנין מיזדהר איניש בשטריה אלא כדמפרש
כדי שיהא כו' וטעמא דחוקה לדידה דלא שציק איניש דאכלוה לארעיה צלל רשותיה ואפילו שעה אחת ושציק אלא לכן האריכו שלש שנים
שפעמים היה המעורר רחוק אצל אי הוי המעורר צעיר הוי חוקה מיד כדאמרין לקמן בפירקין [מח]. ג' מאי קסבר הוה קמח. דר' יהודה:
אי קסבר מחאה. שמוחה צעל הקרקע במחויק אפי' שלא בפניו כגון ששניה דרין צעיר אחת ומיהא בפני שנים מן השוק שלא בפניו של
מחויק אפי' הכי הויא מחאה דצבך חצרא אית ליה ושמע המחויק דצד זה והיה לו להזהר בשטרו ומדלא נזהר הפסיד והלכך קמתי עד
שיהא עמו במדינה אחת דכיון ששניהם במדינה אחת הויא מחאה אע"פ שאינם צעיר אחת: אפי' יהודה וגליל גמי. היה ציהודה והחזיק
בגליל מיהו מחאה: ואי קסבר לא הויא מחאה. דקמתי דהיה ציהודה והחזיק בגליל אינה חוקה: אפי' היה בגמרא והחזיק ביהודה. צעיר
אחרת נמי לא מיהו מחאה ואמאי קמתי עד שיהא עמו במדינה: לעולם קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה. ומשום הכי קמתי עד שיהא עמו
במדינה. ודקשיא לך אפילו יהודה וגליל נמי מיהו מחאה ומתי' בשעת חירום תיגרות יש צין יהודה וגליל ואין שירות מצויה מנו לזו ואם ימחה
לא יבא הדבר לאזינו של מחויק שיחר בשטרו והלכך לא הויא מחאה וכיון דלא הויא מחאהו של מעורר מחאה חוקתו של זה נמי לא
הוי חוקה דטעמא דחוקה ג' שנים קונה משום דמתי' טעין ליה מחויק אמאי לא מחית בתוך שלש ואילו הכא לא מתי' למטען הכי דהא לא
יכול למחות דהא אינה מחאה: ומ"ש יהודה וגליל דנקט. דכיון דבשעת חירום מיירי הוה הדיון לכל המלכות שיש חירום צין זו לזו והכי הוה
ליה למיחתי כל הארצות חלוקות לחוקה בשעת חירום. ואית דמפרשי מ"ש יהודה וגליל דנקטו כיון דבשעת חירום מוקמת לה מ"ש יהודה
וגליל דלא הויא חוקה אפילו יהודה לא מיהו חוקה ואין נראה צעירי דאם כן הוה ליה למימר דלעיל אי הכי אפילו יהודה
ויהודה נמי לא ועוד דהכי מתוך ר' אבה בשעת חירום שנו שיש מגרה צין המלכות אצל עיריות של מדינה ומדינה אין צינות מגרה: